

400 euros i altres rebaixes fiscals

JOSEP OLIVER*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 1.02.08

Aquests últims dies sembla com si el país hagués descobert l'economia i la fiscalitat. I s'ha embrancat en un important debat sobre les virtuts d'una rebaixa fiscal o altra, dels seus diferents mèrits per estimular el creixement econòmic o de la seva diferent capacitat redistributiva. No deixa de ser sorprenent que, després d'una més que tensa legislatura, la discussió giri al voltant de bases imposables, retencions o tipus marginals.

És molt positiu, aquí, on els debats previs a les eleccions tendeixen a polaritzar cap a temes estrictament polítics i/o ideològics, allunyats del necessari balanç sobre el que impliquen les decisions econòmiques dels governs. Per ser sincer, si alguna cosa envejo de les campanyes electorals britàniques és la insistència --gairebé es podria dir que obsessió-- per quantificar el que val cada proposta i d'on traurà el partit que l'ofereix els recursos per dur-la a terme. O, si es dóna el cas, quina necessitat deixarà de cobrir.

PRIMER DE TOT vull expressar la meva grata sorpresa pel rumb que està prenent la campanya. No obstant, en aquestes discussions sobre la reducció de la pressió fiscal es troba a faltar el debat sobre el nivell de la despesa pública i el seu finançament, tractant-se d'un país que mai ha assolit valors elevats. A mitjans dels anys 70, la despesa pública espanyola, en percentatge del PIB, se situava escassament en el 25%, quan Alemanya o França superaven el 50%. Més tard va augmentar, i el 1985 va arribar fins al 42% del PIB, va passar després per un llarg

període d'estabilitat i va arribar al seu màxim històric el 1995 (prop del 45%), per efecte de la crisi dels anys 1992-94. Una tendència alcista que van trencar els governs del PP, que el van reduir fins a valors pròxims al 39% el 2004; i, amb el PSOE novament, ha tornat a augmentar en l'últim període, fins a un 42%.

En síntesi, a Espanya la despesa pública s'ha mantingut al voltant del 40% del PIB en les dues últimes dècades, molt allunyat del més del 50% d'Alemanya o França. Això vol dir, que, encara avui, els països centrals i nòrdics d'Europa estan gastant més que nosaltres, i que ho han estat fent així des de fa diverses dècades. Deixo al lector el càlcul del volum de capital social així construït i la distància que ens separa.

Aquesta menor despesa es tradueix en una dotació de capital públic més baixa, mesurada pel volum dels seus serveis socials o despesa de les principals funcions (sanitat i educació). Per exemple, cenyint-nos al capital públic per ocupat, l'espanyol està al voltant del 93% de la mitjana comunitària. Encara ens queda molt per fer en l'àmbit de les infraestructures, com ho prova el fet de tenir un ferrocarril inadequat per a les necessitats econòmiques del país, per posar l'exemple més accessible. O en la continguda presència, almenys fins ara, d'una política de vivenda pública més en consonància amb les dificultats de les cases de menor renda per accedir a un bé tan essencial.

Pel que fa als serveis educatius, la nostra despesa també és més baixa que la dels països més avançats i, si en aquest camp hi ha diferències, aquestes s'extremen quan es pren en consideració la despesa en l'assistència social, que l'any 2003 era de gairebé el 20% del PIB a Espanya, davant del 31% a Suècia, el 29% a França o el 28% a

Alemanya. Finalment, i no per això és menys rellevant, tenim l'àmbit de les pensions de viudetat i no contributives, i de les despeses que van associades al creixent envelliment del país. Els seus nivells absoluts són, en els casos de les pensions mínimes, indignes d'un país avançat i modern com el nostre.

I tampoc podem sentir-nos orgullosos del lent desenvolupament de la llei de dependència o de la inadequada, per insuficient, política de suport a la família i a una conciliació efectiva (amb una dotació més gran de guarderies i millors estímuls a la natalitat, entre altres aspectes).

Per respondre a la pregunta de si el país demana rebaixes fiscals, s'hauria d'afegir la qüestió sobre quina despesa pública està disposada a sacrificar. Per descomptat, tothom ho veu bé d'entrada. I si li posen a la butxaca uns euros de més, segur que ningú es queixarà. Potser la percepció seria una altra si, en el moment d'aquesta transferència, s'advertís que això implica endarrerir l'elevació de les pensions mínimes, ajornar aspectes de la posada en marxa de la llei de dependència o deixar d'invertir aquesta quantitat en la millora dels serveis sanitaris o educatius.

UNA ALTRA opció seria utilitzar aquest superàvit per reduir el deute del nostre sector públic (prop de 360.000 milions d'euros) que, només en interessos, genera unes despeses de 16.000 milions d'euros cada any. És cert que la gestió de Solbes ha estat més que eficient. I que això ha permès generar superàvit en els comptes públics. Benvinguts siguin. Però abans de retornar-los als contribuents, els governants tenen l'obligació d'avaluar el cost d'aquesta devolució.

I aquest cost, en termes del que no es fa o s'endarrereix en l'àmbit dels serveis públics o de les polítiques socials, és el que trobo a faltar en aquest debat fiscal, certament apassionant, en el qual estem immersos.

* Catedràtic d'Economia Aplicada (UAB).